

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Oddělení ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Poloostrov Kamčatka – div přírody

Vypracoval: Pavlína Smítková

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

České Budějovice 2015

Oddělení ruského jazyka a literatury
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice

Poloostrov Kamčatka - div přírody

Tématem bakalářské práce je poloostrov Kamčatka na ruském Dálném východě. Jedná se o pozoruhodnou a neobvyklou oblast Ruské federace.

Ze začátku se v práci zabýváme historií, a to už od prvních zmínek osídlení poloostrova, které sahají až do 14. st. př. n. l. Dále se v této bakalářské práci dozvíte o Kamčatském kraji jako o jednom ze subjektů Ruské federace a dále o národnostním složení obyvatelstva.

Ostatní části jsou pak převážně zaměřené na neobvyklou přírodu, tvořenou z hor, sopek, dolin, řek, jezer, tajgy, polární tundry, luk, pastvin a lesů. Pozornost je také věnována kamčatské fauně, která je proslulá největší koncentrací hnědých medvědů na světě nebo největším trdlištěm lososů v Eurasii.

Součástí této bakalářské práce jsou barevné dokumentární přílohy.

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedR. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Pavína Smítková

2015

Department of Russian language and literature
Pedagogical Faculty, University of South Bohemia, České Budějovice

The Kamchatka Peninsula - Wonders of Wildlife

Topic of the bachelor thesis is peninsula of Kamchatka on the Russian east. That is interesting and unusual part of Russian federation.

In first part of the thesis we look at history of the Kamchatka. It starts from 14th century B.C. from first mentions about settlement. Next part of the thesis is about Kamchatka as part of Russian federation and about composition of the population.

Other parts of the thesis are about untypical nature formed from mountains, volcanoes, valleys, rivers, lakes, taiga, polar tundra, meadows, pastures and forests. Attention is focused on animals too. There are the biggest concentration of brown bears on the world and the biggest spawning ground of salmon in Euroasia.

Part of the thesis are colourful documentary annexes.

Leading of thesis: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 7.4.2015

Pavčina Smítková

.....

Poděkování

Děkuji paní doc. PaedDr. Zdeňce Matyušové, Ph.D. za neocenitelnou pomoc, rady, připomínky a čas, který věnovala této práci.

Obsah

1. Úvod	8
2. Kamčatský kraj	9
2.1 Státní symboly Kamčatského kraje	9
2.2 Administrativní dělení Kamčatského kraje	9
3. Historie	12
3.1 Osídlení Kamčatky a původní obyvatelé	12
3.2 Příchod Rusů	13
3.3 Kamčatka během sovětské vlády	16
4. Obyvatelstvo	20
4.1 Tradice a svátky	22
5. Klima	23
6. Příroda	24
6.1 Řeky, jezera a gejzíry	24
6.2 Fauna	27
6.3 Flóra	29
7. Sopky	30
7.1 Vulkány Středního vulkanického pásma	31
7.2 Sopky Východněkamčatského vulkanického pásma	32
7.2.1 Centrální Kamčatská deprese	32
7.2.2 Vulkány Charčinské skupiny	33
7.2.3 Vulkány Ključevské skupiny	33
7.2.4 Sopky Východokamčatského synklinálního příkopu	34
7.2.5 Sopky gejzírové deprese	34
7.2.6 Sopky tektonické deprese	36
7.2.7 Sopky Županovsko-dzendzurské skupiny	36
7.2.8 Sopky Avačinské skupiny	36
7.2.9 Východní hřbet	36
7.2.10 Jihokamčatský synklinální příkop	37
7.2.11 Sopky Tolmačevské deprese	37
7.2.12 Sopky Golinské deprese	37

7.2.13 Sopky Kurilské deprese.....	37
8. Zvláště chráněná území	38
Závěr	42
Резюме	43
Seznam použité literatury (řazeno abecedně)	45
Seznam použitých internetových stránek	46
Dokumentární přílohy	47

1. Úvod

Kamčatka, poloostrov ledu a ohně, se nachází ve východní části Asie na území Ruska. Na tomto poloostrově začíná nový astronomický den, když v Moskvě hodiny odbijí dvanáctou hodinu v noci, tak na Kamčatce je již nový pracovní den. Kamčatka je na západě omývána Ochotským mořem, na východě pak Beringovým mořem a Tichým oceánem. Poloostrov je dlouhý 1 250 km, jeho rozloha činí 47 300 km². V nejširším místě poloostrov měří 470 km a obvod jeho hranic je 6 900 km. Nejjižnějším bodem poloostrova je mys Lopatka (50° 51' 55" s. š.). Členité východní břehy poloostrova tvoří veliké zálivy (Avačinský, Kronocký, Kamčatský, Karaginský, Korfa) a zátoky (Avačinská zátoka, Karaga, Ossora a jiné zátoky). Centrální částí poloostrova procházejí 2 hřbety, které se nazývají Středokamčatským a Východokamčatským hřbetem. Mezi nima se rozprostírá Středokamčatská nížina, kterou protéká řeka Kamčatka.

Dané téma jsem si zvolila proto, že poloostrov Kamčatka mě zaujal hlavně svou historií a neuvěřitelnou přírodou. Kamčatka je bezpochyby přírodním skvostem Dálného východu. Tato pozoruhodná oblast byla po dlouhá léta uzavřená jak pro zahraniční turisty, tak i pro většinu obyvatel bývalého SSSR. A právě kvůli malé přítomnosti lidí a také z důvodu náročného terénu se Kamčatka stala poloostrovem s neposkvrněnou panenskou přírodou, která skýtá scénérie sto šedesáti sopek, léčivých termálních pramenů, gejzírů nebo bublajících bahenních jezírek. Na území poloostrova je možné zahlédnout různá divoká zvířata v jejich přirozeném prostředí. A právě této neobvyklé a zajímavé přírodě je věnovaná největší část této bakalářské práce. Kromě přírody se ale také dozvíme základní důležitá fakta z historie i současnosti Kamčatského kraje a o jeho obyvatelstvu.

Tato civilizací velmi málo dotčená oblast je navštěvována lidmi z celého světa. Kamčatka je také sídlem fotografů, pro které poloostrov představuje obrovské možnosti pro originalitu jejich uměleckých fotek. Nachází se zde řada přírodních skvostů, které lidi nemohou spatřit jinde než na Kamčatce.

2. Kamčatský kraj

Na území poloostrova se rozprostírá Kamčatský kraj, jeden ze subjektů Ruské federace, který je součástí Dálněvýchodního federálního okruhu. Hlavním městem Kamčatského kraje je Petropavlovsk-Kamčatskij. V kraji se poté už nacházejí pouze dvě města – Jelizovo a Viljučinsk. Ostatní osídlené části tvoří vesnice a osady.

2.1 Státní symboly Kamčatského kraje

Státní znak Kamčatského kraje tvoří pole, na kterém jsou zobrazeny tři černé sopky v různých velikostech. Z jejich postříbřených vrcholů vystupují červené plameny, které jsou ohraničené stříbrným dýmem. Ve vrchní části znaku je znázorněné vycházející slunce červené barvy. Okolo slunce se nachází národní ornament, který se skládá z červených a modrých trojúhelníků, vyznačených stříbrným lemem. Červené trojúhelníky jsou rozmístěné ve vnitřní části ornamentu a jejich vrcholy směřují ven. Modré trojúhelníky nalezneme na vnější straně a jejich vrcholy jsou obrácené dovnitř. Spodní část znaku je modrá a je oddělena od vulkánů stříbrnou vlnovkou.

Státní vlajka se skládá ze dvou vodorovných pruhů. Vrchní část je bílé barvy, spodní modré barvy. Poměr šířky k její délce je 2:3. V levém rohu je zobrazen státní znak Kamčatského kraje.

Hymna Kamčatského kraje byla schválena zákonodárným orgánem Kamčatského kraje 17. 2. 2010. Autorem slov je básník B. S. Dubrovin, hudbu složil E. I. Morozov, umělecký ředitel pěveckého sboru Kamčatského kraje.

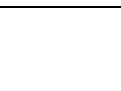
2.2 Administrativní dělení Kamčatského kraje

Od července 2007 se území Kamčatského kraje dělí na tři městské okruhy a jedenáct městských oblastí, o kterých je možné se podrobněji dozvědět v těchto tabulkách:

MĚSTSKÉ OKRUHY

ZNAK	NÁZEV	POČET OBYVATEL	ROZLOHA (km ²)	HUSTOTA ZALIDNĚNÍ (ob./km ²)
	VILJUČINSKÝ MĚSTSKÝ OKRUH	21 602	341	536,29
	OSADA PALANA	3 057	4 650	73,91
	PETROPAVLOVSK- KAMČATSKIJ	182 711	362	0,77

MĚSTSKÉ OBLASTI

VLAJKA	NÁZEV	ADMINIST. CENTRUM	POČET OBYVATEL	ROZLOHA (km ²)	HUS. ZAL. (ob./km ²)
	ALEUTSKÁ OBLAST	NIKOLSKOJE	692	1 580	0,41
	BYSTRINSKÁ OBLAST	ESSO	2 417	23 377	0,11
	JELIZOVSKÁ OBLAST	JELIZOVO	63 646	40 996	1,57
	KAGARINSKÁ OBLAST	OSSORA	3 872	40 641	0,12
	MILKOVSKÁ OBLAST	MILKOVO	10 050	22 590	0,48
	OLJUTORSKÁ OBLAST	TILIČIKI	4 341	72 352	0,08
	PENŽINSKÁ OBLAST	KAMENSKOJ E	2 289	116 086	0,02
	SOBOLEVSKÁ OBLAST	SOBOLEVO	2 538	21 076	0,13

	TIGILSKÁ OBLAST	TIGIL	4 022	63 484	0,13
	UŠŤ- BOLŠERECKÁ OBLAT	UŠŤ- BOLŠERECK	7 993	20 626	0,46
	UŠŤ- KAMČATSKÁ OBLAST	UŠŤ- KAMČATSK	10 634	40 837	0,31

Petropavlovsk-Kamčatskij je administrativním a hospodářským centrem Kamčatského kraje a od roku 1812 je také hlavním ruským přístavem Tichého oceánu. Město bylo založeno dánským mořeplavcem Vitusem Beringem v roce 1740 a pojmenoval ho podle své lodi Svatý Petr a Svatý Pavel. Začátkem devatenáctého století město získalo nový název Petropavlovský přístav a stalo se hlavním městem Kamčatky. Současný název Petropavlovsk-Kamčatskij město získalo v roce 1924 usnesením předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru, přívlastek Kamčatskij bylo přidáno, aby se oddělilo město Petropavlovsk v Kazachstánu.

Během dlouholeté historie muselo toto hrdinské město chránit ruskou zemi před dobyvateli. To nám připomínají i přísně hlídané památníky, například památník zakladateli města Vitusu Beringu jako památku na hrdinské činy, dále pak v roce 1854 byl na vrcholu sopky Nikolskaja postaven památník na počest obrany Petropavlovsku a na místě společného hrobu padlých hrdinů stojí dnes kaplička. Slavnou a složitou historii města nám také připomínají názvy mnoha ulic, oblastí nebo také parníků, patřících městskému přístavu.

V centru města nalezneme tržnice, kde se prodávají všelijaké domácí produkty, mořské a sladkovodní ryby, kaviáry nebo kraby. Dále pak je tu možné najít různá knihkupectví, kina, tvůrčí sdružení umělců, literátů, skladatelů, novinářů. Bohatý a zajímavý život lidem také nabízí různé kavárny a kluby.

V současné době k městu administrativně patří vesnice Dolinovka (Долиновка), Radygino (Радыгино), Čapaevka (Чапаевка), Dalnij (Дальний), Zaozjornyj (Заозёрный), Chalaktyrka (Халактырка), Avača (Авача), Mochovaja

(Моховая), Náhorní (Нагорный) a Zavojko (Завойко). Tyto vesnice jsou málo zalidněné, ale o víkendech jsou navštěvovány Petropavlovskými občany, které do těchto míst láká spousta hub, lesních plodů, lov zvířat nebo zajímavé turistické trasy.

3. Historie

3.1 Osídlení Kamčatky a původní obyvatelé

První zmínky o osídlení poloostrova pochází ze 14. st. př. n. l. V této době lidé nejprve překročili Beringovu úžinu a tak zalidnili Severní Ameriku. Potom, mezi 14. – 16. tisíci lety př. n. l., odtud některé kmeny pronikly až na Kamčatku. Historici se domnívají, že prapůvodní obyvatelé sledovali stádo mamutů, které je dovedlo právě až na tento poloostrov. Kamčatka byla zalidněna dvěma kmeny. Střední, později i jižní část poloostrova osídlili předci Itelmenů, v severní části žili Korjaci.

Kmen Korjaků se dělil na dvě skupiny. Jednou z nich byli usedlí Korjaci, jinak zvaní jako Nymylgani, druhou skupinu pak tvořili kočovní Korjaci neboli Čavčuveni. Nymylgani se hodně věnovali rybolovu, proto také žili převážně při pobřeží. Rybolov měl pro ně velký význam, rybí maso sloužilo jako jídlo, tuk byl vhodný pro topení a svícení, z kůží se šily tašky nebo vyráběly řemeny. Pro lov tuleňů, lachtanů, mrožů či mořských vyder jim sloužila loďka, vyrobená ze dřeva a mroží kůže. Při výpravách za velrybami se pak užívaly větší lodě, kam se vešlo až dvacet lidí.

Ze suchozemských zvířat lovili soby, medvědy, lišky, kozorohy, soboly, zajíce a veverky. Pro lov suchozemských ryb používaly kostěné a kamenné, později již železné zbraně, jako byly hroty harpun, šípy nebo kopí. Zatímco se muži aktivně věnovali lovu, ženy společně s dětmi sbíraly houby, brusinky či zimolez.

Jak už jsem zmínila, druhou skupinou Korjaků byli Čavčuveni, kteří se převážně věnovali pastevectví sobů. Svému stádu se snažili přizpůsobovat i svůj život, v zimě pobývali v údolích chráněných od větru, na jaře chránili soby před medvědy a jinými šelmami. Na rozdíl od Nymylganů bylo pro Čavčuveny běžné kastovnictví. Nejbohatší měli samozřejmě největší sobí stáda. Méně majetní se pak shromažďovali kolem nejbohatších a stali se jejich poddanými.

Kmen Itelmenů, zvaných jako „zde žijící“, sídlil od mysu Lopatka na jihu poloostrova, podél řek Kamčatka, Bystrá, Avača, v okolí Avačinského zálivu až po řeku Tigil na severu. Itelmeni, podobně jako Nymylgani, se zabývali rybolovem a lovem zvěře. S lovem ryb jim pomáhaly sítě, spletené z vláken kopřiv. Na řekách stavěli různé pasti a zátarasy pro lososy.

Mezi Itelmeny a Korjaky pak probíhal výměnný obchod. Hlavním bodem tohoto obchodu se stala červená muchomůrka, která rostla jen na území Itelmenů a Korjaci za ní byli ochotni platit velké ceny. Muchomůrku totiž kmeny používaly při absenci alkoholu a také jako halucinogen.

V polovině 19. století se zde objevil ještě další kmen - Eveni. Ti pocházeli ze Sibíře, odkud odešli kvůli vysoké carské dani. Usídlili se především v okolí centrálního hřbetu.

3.2 Příchod Rusů

Prvním z Rusů, kdo vkročil na území Kamčatky, se stal Ivan Kamčatj. Ten v polovině 17. století překročil řeku Penžinu, pomyslnou hranici poloostrova. Později dorazil k velké řece na východě, tehdy ještě zvanou Ujkoal. Dnes tato řeka, jako i celý poloostrov, nese jeho jméno. Během tohoto století byl poloostrov neustále mapován a zkoumán. Například se touto cestou vydal i kozák Ivan Rubec, díky kterému vznikaly první mapy. Avšak ostrov byl správně vyobrazen až v roce 1697 Semjonem Remesovem, kterému z velké části pomohly poznámky kozáckého důstojníka Vladimíra Atlasova, který v tomto roce společně se 125 člennou výpravou vyrazil ze základny v Anadyru. Překročil Karjatský hřeben a dosáhl východního pobřeží Kamčatského poloostrova. Potom se dostal do Penžinské oblasti a pokračoval podle západního pobřeží, kde na příkaz cara začal vybírat daně. Někde se mu výběr daní podařil domluvou, někde musela být dokonce použita síla. Na památku tohoto slavného pochodu pak kozáci postavili na břehu řeky Kanuč kříž. Ten zde stál ještě dalších čtyřicet let do příchodu Štěpána Petroviče Krašeninnikova.

V roce 1699 byl Vladimir Atlasov povolán carem Petrem I. Velikým do Moskvy. Car chtěl od Vladimíra Atlasova získat podrobné informace o tehdy ještě neznámém poloostrově. Toto svědectví u cara vyvolalo velký zájem, a tím tak začala nová etapa objevování země. V roce 1703 kozáci v čele s Rodionem

Presněcovem objevili Avačinský záliv, později byly postaveny pevnosti Vjernihěkamčatská a Nižněkamčatská, v roce 1711 základna Bolšerecká. Vladimír Atlasov se v roce 1707 na Kamčatku vrátil s novými příkazy ohledně výběru daní. Původní kmeny neměly proti Vladimíru Atlasovi téměř žádnou šanci, začal si sám zvyšovat daně a okrádat místní obyvatelstvo. Pokud se lidé začali výběru daní bránit, Atlasov si pomohl i krvavou cestou. Později takto nelítostně a bezohledně zacházel dokonce i s vlastními kozáky. To vše akorát vedlo k vzpourám a poddaní kozáci se rozhodli poslat stížnost do Jakutska. Atlasov se o tom ale včas dozvěděl a stihnul se ukrýt v Nižněkamčatské pevnosti, kde ho pak v roce 1711 kozáci objevili, zavraždili a tím skončila Atlasova etapa objevování Kamčatky. I přes jeho kruté chování je ale Vladimír Atlasov považován za největšího sibiřského průkopníka XVII. a XVIII. století, který učinil významné objevitelské kroky a poskytl důležité geografické a etnografické informace. Dnes se na poloostrově nachází vesnička, která na jeho počest nese jméno Atlasov.

Car Petr I. Veliký nechtěl Atlasovu smrt nechat bez potrestání, což dobře věděli i samotní kozáci. Aby zmírnili jeho hněv, rozhodli se podniknout nové objevitelské výpravy a připojit tak nová území k Rusku. Jedním z nejvíce aktivních kozáků byl Ivan Kozyrevskij, který si začal zapisovat do knih z březové kůry všechny informace o objevech a výběru daní. Zápiskami se však trestu nevyhnul, byl zatčen a později uvězněn v Moskvě. Jeho knihy se zachovaly až do dnešní doby.

Část jeho poznámek, kde byl zaznamenán jižní mys Kamčatky a Kurily, se dostala k Vitusu Beringovi, dánskému mořeplavci, který byl v roce 1725 carem pověřen, aby potvrdil či vyvrátil propojení Asie a Ameriky. Celá tato výprava začala přepravováním materiálů z Petrohradu do Ochotska, kde postavili loď Fortunu, pomocí které se dostali na Kamčatku. Z ústí řeky Kamčatky pak v roce 1728 vyplula směrem na sever loď jménem Svatý Gabriel, která proplula úžinou mezi Asií a Amerikou, čímž rovněž splnila cíl výpravy.

V té době kozáci stále vybírali daně, což přerostlo až v nelidské a bezcitné vydírání, v některých případech dokonce ke krádežím. Nespokojenost obyvatel vyvrcholila v roce 1731 povstáním kmene Itelmenů. Ti obsadili a později i vypálili pevnost Nižněkamčatsk, která sloužila jako sídlo kozáků. Většinu obyvatel, včetně žen i dětí, pobili. Po tomto povstání byla na Kamčatku pozvána komise z Ruska, která po prozkoumání situace nechala popravit nejen devět vůdců povstání z kmene

Itelmenů, ale také čtyři kozáky, kterým bylo dokázáno kruté a hrubé chování k domorodému obyvatelstvu. Komise také ukončila výběr daní.

Je nutné ale dodat, že ne všichni průzkumníci přinesli domorodým kmenům utrpení. Například Štěpán Petrovič Krašeninnikov poskytl Itelmenům a Korjakům spoustu dobrého. Byl prvním vědcem na Kamčatce, cestoval se psím spřežením, na koních, pěšky nebo se plavil po řekách. I přesto, že ho samotná cesta málem stála život a i přesto, že pro jeho výzkum nebyla poskytnuta žádná finanční podpora, tak učinil mnoho důležitých studií. Svou pozornost věnoval především zvířatům a rostlinám, podrobně popsal Ključevský vulkán (Ключевской вулкан), dále si pak také zapisoval pohádky a legendy o dávné minulosti. Během svého života v letech 1733-1743 se také zúčastnil tzv. Veliké Severní expedice pod vedením Alexeje Čirikova a Vituse Beringa. Tato výprava měla největší vědecký a politický význam. Díky této expedici bylo v roce 1740 založeno město Petropavlovsk-Kamčatskij, došlo k prozkoumání a popsání Kurilského ostrovního pásma a byly objeveny některé ostrovy v severní části Tichého oceánu. Krašeninnikovo cestování v těžkých a drsných podmínkách u něho způsobilo velké zdravotní problémy a v roce 1755 umírá ve věku 43 let.

Koncem 18. a začátkem 19. století osídlilo severozápadní část Tichooceánského pobřeží velké množství ruských obyvatel, kteří s sebou přinesli i svou vlastní kulturu. V zaostalých a zpustlých tichooceánských oblastech se začalo rozvíjet hlavně zemědělství, průmysl a dokonce i obchod. Pronikly sem nové formy výroby, zdokonalovalo se hospodářství a životní styl místních obyvatel se rychle měnil. Alexandr Ivanovič Gercen kulturní vliv ruského národa zdůrazňuje i ve své proslulé knize КОЛОЛЕ z roku 1859: *«Горсть казаков и несколько сот бездомных мужиков перешли на свой страх океаны льда и снега, и везде, где оседали усталые кучки в мерзлых степях, забытых природой, закипала жизнь, поля покрывались нивами и стадами, и это от Перми до Тихого океана»*.¹

V letech 1908 – 1909 se výzkumem Kamčatky zabývala expedice, kterou řídila Ruská geografická organizace. Vladimir Leontjevič Komarov, účastník expedice a později pak prezident Akademie věd SSSR, vypracoval dokonalý

¹ Gluškov, S.: Sovetskaja Kamčatka. Moskva 1953, s.12.

geografický popis Kamčatky a do vědy také přispěl svou knihou „Путешествие по Камчатке“ (1912).

3.3 Kamčatka během sovětské vlády

Po stanovení sovětské vlády, koncem roku 1922, začíná na Kamčatce nový život. Do velké říjnové socialistické revoluce byla totiž Kamčatka nejvíce zanedbaným krajem carského Ruska. Bohatství poloostrova bylo beztrestně rozkrádáno cizinci, Kamčatka se stala zdrojem obohacení amerických a japonských kolonizátorů. Ale během sovětské vlády se Kamčatka změnila k nepoznání. Na pustých březích východního a západního pobřeží vznikaly obrovské rybářské kombináty. Tam, kde do teď bylo možné jen zřídka potkat kočovné pastevce, nyní vznikaly krásně zvelebené vesnice, kde se nacházela zemědělská družstva. Národy Kamčatky našly ve velké rodině sovětských národů nový život a začaly aktivně budovat komunismus.

Dnešní Kamčatce plným právem můžeme přičíst slova, které pronesl Sergej Mironovič Kirov na XVII. sjezdu strany : «То, что вчера казалось совершенно непробудным, куда, как говорили, Макар телят не гонял, куда в царское время только в ссылку людей ссылали, - теперь там волей большевиков... создан новый, быстро растущий индустриальный центр... »²

Hospodářství Kamčatky se během sovětské vlády začalo rychle zlepšovat. Velké úspěchy v socialistickém stavitelství zajišťovaly všestranný rozvoj výrobní síly Kamčatky, došlo k přechodu této oblasti ze spotřební na výrobní. Byla vytvořena nová odvětví, jako byl lesní průmysl a zemědělství. Mezi hlavní odvětví hospodářství však patřil rybný průmysl. V té době Kamčatku lidé také nazývali jako rybnou dílnou Sovětského svazu. V mořích, které omývají poloostrov, se lovil růžový losos, losos keta a kisuč, sled', treska, platýs, navaga a spousta dalších ryb. Zároveň pak v severních oblastech se zaměřili převážně na lov velryb. Podniky rybného průmyslu zpracovávaly dvacet druhů mořských ryb, jedenáct druhů rybných a krabích konzerv, kaviár z lososa, lékařský a technický rybí tuk.

V technice rybolovu, v metodách transportu a zpracování ryb došlo k tolika významným změnám, že se to dalo nazvat technickou revolucí. Vznikaly velké

² Глушков, С.: Советская Камчатка. Москва 1953, s.25.

rybné kombináty, mezi které především patřil Jezerní kombinát, kombinát Mikojana, kombinát Kirova, Anapkinský a Kichčikský kombinát. Značná část techniky, která učinila zásadní převrat rybného průmyslu, byla vytvořena rukama kamčatských rybářů. Velký přínos ke zlepšení techniky rybného průmyslu přinesl inženýr Nikolaj Filippovič Černigin, kandidát technických věd a nositel Stalinské ceny.

Kamčatka je velmi bohatým poloostrovem. Už první ruští průkopníci tvrdili, že je zde možné vypěstovat chleba a jakoukoliv zeleninu. Oni také s sebou přivezli semena a ukázali místnímu obyvatelstvu, jak orat půdu, sít žito, ječmen nebo sázet brambory. A právě od nich pochází začátek zemědělství na Kamčatce. Do Velké říjnové socialistické revoluce se však nacházelo v začátečním stavu, ale během sovětské vlády se začalo více rozvíjet, a o tom prokazatelně svědčí i cifry. V roce 1923 se v celé Kamčatské gubernii, kam v té době ještě patřila Čukotka, Kolyma a dokonce také Ochotsk, nacházelo patnáct hektarů osevné půdy a malé množství domácího dobytka. Pracovníci zemědělství se rozhodli změnit tuto oblast ze spotřební na výrobní. Během sovětské vlády se zemědělství a živočišná výroba rozšířili po celém poloostrově. Osevní plochy už dosahovaly k tisícům hektarů. Celkové množství hovězího dobytka za posledních deset let vzrostlo dvojnásobně, ovce trojnásobně, jeleni v družstvech a státních statcích SSSR čtyřnásobně. Začínají vznikat prasečí farmy a také se rozvíjí chov drůbeže. Přírodní podmínky potom také umožnili chovat ve velkém množství vodní ptactvo.

Nejvíce zemědělsky bohatou oblastí je údolí řeky Kamčatka. Zde rostou různé druhy kulturních rostlin, počínaje ovšem až po teplomilné rostliny jako jsou rajčata. Na polích se pěstuje pšenice, žito ozimé, ječmen, oves, brambory, zelenina či okopaniny. V Milkovské oblasti vzniklo Stalinovo družstvo, jedno z největších zemědělských družstev Kamčatky. Roční příjem zde dosahoval 500 tisíc rublů. Tuto oblast převážně obývali bohatí a zámožní kolchozníci. Druhou nejvýznamnější oblastí je přírodní Jelizovská oblast, kde se nachází město Petropavlovsk, které je vybavené bramborami, zeleninou, dále pak masem a mléčnými produkty. O neustále se zlepšujícím zemědělství jasně svědčí i fakt, že 26 kolchozníků Milkovské oblasti se stali prvními z celého Chabarovského kraje, kteří byli vyznamenáni řádem a medailí Sovětského svazu za vysokou úrodu pšenice, žita a brambor.

Od dávných dob se také tvrdilo, že na území poloostrova nelze pěstovat vlastní ovoce, ale díky pokrokovému vybavení ovocnáři dokázali, že to není pravda. A v roce 1951 ovocnáři, i přes obtížné podmínky poloostrova, sklidili na Kamčatce prvních osmdesát kusů jablek. Velkým problémem ale bylo, že na poloostrově je nedostatek hmyzu, který obvykle provádí opylování rostlin. Proto byli ovocnáři nuceni provádět umělé opylování ovocných stromů. Tento problém pak byl ale vyřešen v roce 1950, kdy místní zemědělská experimentální stanice přivezla na poloostrov prvních padesát rojů včel, které se zde skvěle zaklímatovaly a začaly rozmnožovat. V kolchozech se zakládaly první ovocné sady.

V rozvoji celého kamčatského zemědělství sehrála důležitou a významnou roli sovětská agrobiologická věda. Kamčatská zemědělská experimentální stanice studovala místní podmínky pro rozvoj zemědělství a pro přípravu a zavedení pokrokové agrotechniky v kolchozech. Vědečtí pracovníci experimentální stanice vypracovali agrotechniku pro pěstování ovoce a brambor vzhledem ke kamčatským podmínkám.

Velký rozvoj se projevil i v lesnictví. Spousta dřeva byla totiž potřeba pro obydlí, průmyslové stavitelství, ke zvýšení množství rybářských a dopravních lodí, pro družstva atd. Na Kamčatce je rozprostřeno mnoho lesů a také ohromnou plochu poloostrova pokrývá kamenná bříza. Do údolí řeky Kamčatky je soustředěn překrásný masiv jehličnatých lesů, takzvaný „jehličnatý ostrov“. Řeka Kamčatka vytváří blahodárné podmínky pro jeho zpracování. Průmyslové využití tohoto lesního masivu začalo v letech 1931-1932. V roce 1950 byly na Kamčatce otevřeny lesní podniky Ministerstva lesního a papírového průmyslu SSSR.

Komunistická strana a sovětská vláda se také snažila o rozvoj stavitelství, o zvýšení materiálního blahobytu a kulturní úrovně pracujících. Během pětiletky vláda přijala řadu důležitých ustanovení, která předpokládala budoucí růst bytových, kulturních a průmyslových staveb na Kamčatce. Za poslední roky po válce stavitelé v Petropavlovsku vytvořili téměř tisíc metrů nové obytné plochy, ve vesnicích a ostatních rajónech vznikaly desítky škol, nemocnic, klubů, obchodů, školek a jeslí. Na mapě se během této doby objevovaly nové osady. Vědci se také zabývali získáním a využitím místních stavebních materiálů. Zjistili, že v hlubinách poloostrova se skrývají zásoby hlíny, vulkanického popelu a pemzy. Přidání vulkanického popelu totiž umožňuje nahradit v betonu a maltě až 25%

cementu. Se zlepšením kvality a snížením výrobní ceny stavitelství také pomáhá i pemza. Ta totiž při zhotovení stěnových základů umožňuje zmenšit tloušťku stěn budov o 30 – 40 % a snížit tak náklady cementu. Nachází se zde také žuly různých zbarvení, andezity, obkladové kameny, sádra, suroviny pro zhotovení cementu, pegmatit používaný v porcelánovém průmyslu, minerální barvy nebo čedič.

Velkou změnou a rozvojem prošel i kožešinový průmysl. Díky správnému vedení kožešinového hospodářství se postupně rok od roku začaly zvětšovat zásoby zvěře a rostl objem zpracovaných kožešin. Například v letech 1940-1952 získávání sobolí kůže vzrostlo šestkrát, a u zvířete jako je vydra téměř šestnáctkrát. Obecně místní obyvatelé jsou výborní lovci, kteří si své zkušenosti předávají po generace. Například mistrem lovu medvědů byl Luk Semjonovič Ušakov z vesnice Kresty, který za celý svůj život ulovil až 794 medvědů. V celé zemi se také proslavil lovec z kolchozu „Polární hvězda“ Penžinské oblasti Michail Semjonovič Jermačkov. Díky svým úspěchům se zúčastnil Celosvazové zemědělské výstavy v Moskvě.

Kamčatku od Moskvy dělí více než 12 000 kilometrů. Izolace od centra města působila jako nepřekonatelná překážka pro rozvoj ekonomiky a kultury. Během sovětské vlády se ale Kamčatka změnila v rostoucí oblast, odkud už bylo možné se z Petropavlovsku dostat za tři dny do Moskvy. Vznikaly pravidelné lety, spojující Kamčatku s Chabarovskem, Novosibirem, Moskvou a jinými městy Sovětského svazu. V lodní dopravě se pak využívaly parníky, a to převážně na trati Vladivostok – Petropavlovsk. Ale i přes pokrokovou techniku v transportě lidé nezapomínali na psí a jelení dopravu. Během dlouhých zimních měsíců se totiž přes cesty plné sněhu mají šanci dostat pouze psí spřežení a jelení sáně. Dále pak také v této době už poloostrov pokrývala hustá síť telefonických linek. Kamčatka tak mohla být telefonicky propojena s Moskvou, Leningradem, Chabarovskem, hlavními městy svazových republik a oblastními centry Sovětského svazu.

Během sovětské vlády se nezměnilo pouze hospodářství a ekonomika, ale i kultura. Co bylo před tím? Téměř naprostá negramotnost, nedostatek škol a nemocnic. Samotné slovo „Kamčatka“ bylo do Velké říjnové socialistické revoluce synonymem pro zaostalost. Podle údajů z celkového sčítání v roce 1897 jenom pět procent obyvatel Kamčatky bylo gramotnými. V roce 1913 bylo v Kamčatské gubernii 32 škol, v kterých se učilo 1 092 žáků. Ale do roku 1952 se počet základních a středních škol zvýšil na 325, v kterých se vzdělávalo přes

32 000 dětí. A celkem zde pracovalo více než 600 učitelů. Dále pak také vznikaly odborné střední školy, například Petropavlovská záchranná škola a porodní škola, Petropavlovské a Tigilské pedagogické učiliště, námořní učiliště a námořní škola pro navigátory a mechaniky pro lodě rybného průmyslu. Pro porovnání v roce 1930 bylo na státní vzdělávání vynaloženo 93 972 rublů, v roce 1952 se rozpočet pohyboval už kolem 62 000 rublů.

Velkou pozornost soustředící se na kulturní rozvoj oblasti také dokazuje vytvoření mnoha vědeckovýzkumných zařízení. Například bylo založeno Kamčatské oddělení Tichooceánského vědeckovýzkumného institutu rybného hospodářství a oceánografie, Kamčatská státní správa, oblastní vědecká zemědělská experimentální stanice pro polní hospodářství a živočišnou výrobu, vulkanologická stanice Akademie věd SSSR v osadě Ključi a další.

Zlepšení své situace bylo zaznamenáno i v medicínských službách. Gubernátor Monomach napsal, že v roce 1912 na celou oblast bylo 5 lékařů, 12 záchranářů a 4 porodní asistentky. Co se týká nemocnice, tak tady působila pouze jedna, která se nacházela ve městě Petropavlovsk. Během sovětské vlády se počet nemocnic zvýšil na 64, pracovalo zde 223 záchranářů, 14 sanatorií a 27 lékáren. V roce 1912 rozpočet na zdravotnictví činil 36 765 rublů, v roce 1952 tvořil už desítky milionů rublů.

4. Obyvatelstvo

Kamčatka patří mezi nejméně zalidněné ruské oblasti, k 1. 1. 2014 v Kamčatském kraji žilo 319 900 obyvatel, což tvoří 0,2 % obyvatel Ruska. Hustota zalidnění je velmi nízká, činí 0,7 ob. /km², zatím co hustota zalidnění celého Ruska je 8,2 ob. /km². Rozmístění obyvatel Kamčatského kraje je velmi nerovnoměrné. Například pokud srovnám Penžinskou oblast s hustotou zalidnění 0,02 ob. /km² a město Jelizovo, kde hustota zalidnění činí 504 ob./km², je zřejmé, že většina obyvatel se soustředí právě do měst. Městské obyvatelstvo tvoří přibližně osmdesát pět procent z celkového počtu obyvatel Kamčatky. Nejvíce obyvatel se vyskytuje v administrativním centru Petropavlovsk-Kamčatskij a ve městě Viljučinsk i Jelizovo. Hodně osídleny jsou také údolí řek Avača a Kamčatka. Zbytek obyvatel pak převážně žije při pobřeží, což je způsobené přírodními podmínkami těchto oblastí a také tím, že ekonomika Kamčatky se orientuje hlavně na rybolov.

Průměrný věk obyvatel je 37,2 let a je nižší než průměrný věk obyvatel celého státu, v Rusku činí 39 let.

V roce 1959 počet obyvatel činil pouhých 220 753 a od té doby se stále zvyšoval až do roku 1991, kdy byl v kraji zaznamenán největší počet obyvatel, v této době na Kamčatce žilo až 478 541 lidí. Bohužel od tohoto roku dochází k postupnému vylidňování, a to hlavně v důsledku emigrace. Za posledních dvacet let se počet obyvatel snížil o sto padesát tisíc. Nejmenší úbytek byl zaregistrovaný v administrativním centru Petropavlovsk–Kamčatskij, kde se za posledních osm let počet obyvatel snížil o šestnáct tisíc lidí. Na základě demografické statistiky se dá předpokládat, že počet obyvatel se do roku 2020 sníží ještě o dalších sto tisíc.

Jedno z nejtěžších období obyvatelé Kamčatky prožívali po pádu komunistické vlády, kdy plno obyvatel třeba i rok nevidělo svou výplatu a tak se během mrazivé zimy museli i často obejít bez teplé vody nebo elektřiny. Jedinou nadějí pro ně představovaly jejich vlastní zahrádky, kde i v současné době pěstují všemožné druhy zeleniny a ovoce. Zahrádka společně s jejich chatou se tak stala základní podmínkou přežití. V současné době ale na Kamčatce životní úroveň obyvatel výrazně roste, průměrné příjmy se zvýšily z 24 051 rublů (rok 2009) na 33 659 rublů (rok 2013), tedy téměř o čtyřicet procent. Došlo také ke snížení chudoby, která charakterizuje počet obyvatel s příjmem nižším, než je životní minimum. Průměrný počet obyvatel s takovými příjmy v roce 2009 činil 21,2 %, v roce 2013 se zmenšil na 18,4% z celkového počtu obyvatel Kamčatského kraje.

Vláda Kamčatského kraje vytvořila různé projekty, jejichž realizace by měla přispívat sociálně ekonomickému rozvoji Kamčatky, zajišťovat růst životní úrovně obyvatel, upevnit demografickou situaci a vytvořit vhodné podmínky pro rozvoj oblasti. Projekty nejsou ale zaměřeny pouze na potřeby vnitřního trhu, ale také na rozvoj mezuregionální a mezinárodní spolupráce. Dále pak také vyšel nový zákon, umožňující původnímu obyvatelstvu lovit a jíst libovolné množství ryb bez speciálních povolení, čímž výrazně stoupl počet domorodců.

Na území poloostrova je možné potkat představitele až sto třiceti čtyř národních a etnických skupin. Velikou většinu představují Rusové (85,9 %), poté následují Ukrajinci (4 %), dále pak Bělorusové, Tataři, původní kmeny jako Itelmeni, Kamčalády, Eveni a spousta dalších.

V Kamčatském kraji se obyvatelé dorozumívají pomocí třech jazyků, kamčatským, korjackým a kurilským. Každý jazyk se pak ale dále rozlišuje podle nářečí. V kamčatském jazyce je například dialekt severní, jižní, odlišně se pak zase mluví v Penžinské oblasti, kde je zahrnuto jak severní a jižní nářečí, tak i plno slov korjackého jazyka. Korjaci jsou velmi hlasitým národem, zatím co kamčatský a kurilský jazyk je velmi tichý.

Co se týká náboženství, tak obyvatelé se, tak jako v celém Rusku, nejvíce hlásí k pravoslavnému náboženství. Na území poloostrova je možné například vidět Katedrálu svatého Petra a Pavla nebo Katedrálu blahoslaveného kněze Alexandra Něvského. Rozšířený je tu také katolicismus, ale zatím zde ještě není žádný katolický chrám. Nachází se tu pouze různé farnosti.

V Kamčatském kraji jsou oblíbená jídla korjacké a evenské kuchyně, kde je velmi častá ryba, která je připravována na různé způsoby. Může být vařená, smažená, uzená nebo stroganina, což je solená ryba na plátky. Velmi populární je i jelení maso, z kterého často připravují polévku zvanou kyvlymapan. Oblíbenou místní specialitou z jeleního masa je také takzvaný astylktyl, kdy maso smíchají s bylinkami a lesními plody. Během různých svátků k jídlu připravují i muchomůrku, kterou zvláštním způsobem namáčejí a dlouho vaří, po čemž se stane jedlou houbou. Ale jistota, že je muchomůrka správně uvařená, samozřejmě nikdy není.

4.1 Tradice a svátky

Začátkem března obyvatelé pořádají tradiční závody na psích spřeženích. Účastníci startují v Petropavlovsku a končí ve vesnici Tiličiki, celková délka této trasy je tisíc tři sta kilometrů. V polovině března se ve vesnici Esso slaví Den jelenů, při kterém se opět pořádají závody, ale tentokrát na jeleních spřeženích.

Začátkem června ve vesnici Kovran obyvatelé oslavují den, kdy byla objevena nedaleká řeka Kavral. Místní občané se za úsvitu v tento slavnostní den shromáždí poblíž ústí řeky, kde vykonávají obřad „Dar řece“. Obřad poté pokračuje společnou procházkou a končí diskotékou.

V první červnovou neděli se na celém poloostrově dodržuje svátek Den první ryby, kterým si místní lidé připomínají, jak domorodci v kamčatských řekách poprvé objevili lososa a různými obřady se pokoušeli přilákat do řek další ryby.

Začátkem léta v Petropavlovsku probíhá jeden z nejdůležitějších svátků. Takzvaný Den rybáře je věnován odborníkům rybného průmyslu. Pořádá se sváteční koncert, soutěže a různé dětské hry. Návštěvníci také mohou ochutnat tradiční ruskou polévku ucha. Den rybáře obvykle bývá zakončen ohňostrojem.

V polovině srpna v Petropavlovsku probíhá Mezinárodní festival uměleckých děl původních obyvatel Sibíře a Dálného východu. Účastníci a hosté si mohou prohlédnout pestré národní kostýmy nebo se seznámit s místními pohádkami a legendami. Festival je doprovázen lidovou hudbou a výjimečným hrdelním zpěvem.

Konec léta je ve vesničce Pimach v Jelizovské oblasti oslavován svátek Zlatý zdroj, při kterém obyvatelé Kamčatky projevují svou vděčnost za ryby, maso, lesní plody a houby. Během svátku probíhají soutěže o nejlepšího lovce lososa, o nejlepší hospodyně, o nejchutnější národní jídlo a mnoho dalších. Jednou z nejdůležitějších událostí je ale Mistrovství Ruska národních kamčatských tanců. Jedná se o taneční maraton, který někdy trvá i déle než šestnáct hodin.

V listopadu je možné se ve vesnici Lesnaja podívat na tradiční svátek Ololo, kde se v domě nejstarších obyvatel vesnice provádí různé obřady, poté se všichni společně přemístí do místního domu kultury, kde probíhají soutěže o nejlepší lidové písně a soutěž národního tance mezi rodinami a uměleckým sborem.

5. Klima

Klima na Kamčatce je hodně rozmanité. V severní části Kamčatky je subarktické klima, pro pobřeží je typické přímořské klima, ve vnitrozemí bývá kontinentální klima. Zima trvá sedm měsíců, během kterých napadne velké množství sněhu. Ten během mrazivé zimy vítězí i nad nejvyššími sopkami Kamčatky, v některých oblastech vytváří až třímetrovou vrstvu. Průměrné lednové a únorové teploty se na jihovýchodě pohybují od -7 až -8 °C, na západě od -10 až -12 °C. Severní oblast poloostrova má neustále zmrzlou zem, v těchto

místech zimní teplota klesne i na -19 až -24 °C. Kvůli sněhovým pokrývkám ledovců léto bývá hodně chladné a vlhké, protože povrch ledovců odráží sluneční záření. Průměrné letní teploty se na západě pohybují od +10 až +12 °C, směrem na jihovýchod se teplota mírně zvyšuje a v centrální části poloostrova teplota dosahuje nejvíce +16 °C. Letní teplotní rekordy se vyskytly v údolí řeky Kamčatky, kdy byla naměřena teplota +37 °C. Naopak minimální zimní teplota byla zaznamenána v severním vnitrozemí, tam teplota klesla až k -60 °C. Množství srážek různě kolísá, na severozápadě se roční srážky pohybují okolo 300 mm, v jihozápadních oblastech kraje činí až 2 500 mm.

6. Příroda

6.1 Řeky, jezera a gejzíry

Kamčatkou protéká téměř čtrnáct tisíc sto řek a potoků. Mezi nejznámější řeky patří Kamčatka (758 kilometrů), Penžina (Пенжина) - 713 kilometrů, Talovka (Таловка) - 458 kilometrů, Vyvenka (Вывенка) - 395 kilometrů, Pachača (Пахача) - 293 kilometrů, Apuka (Апука) - 296 kilometrů, Ukelajat (Укелят) - 288 kilometrů.

Většina kamčatských řek pramení při úpatí hor a v ledovcích, čímž se vysvětluje nejen množství, ale i čistota zdejších vod. V období tření ryb místní řeky lákají spousty turistů, milovníků rybaření a také většinu „přírodních rybářů“ – kamčatské medvědy. Mnohé řeky Kamčatky jsou dobré na sportovní rafting. Pro tento sport je nejvíce oblíbená řeka Avača a řeka Bystrá.

Největší a také nejvýznamnější řekou je Kamčatka, která je důležitou dopravní tepnou, protože jako jedna z mála řek je vhodná pro lodní dopravu. Kamčatka se vlévá do Kamčatského zálivu Beringova moře v Tichém oceánu. Řeka protéká vesnicemi Milkovo a Ključí. Její délka je 758 kilometrů, pramení v horách v centrální části poloostrova a do soutoku s řekou Pravá se nazývá Jezerní (Озёрная). Od tohoto soutoku získává své jméno Kamčatka a pokračuje podél silnice Petropavlovsk-Kamčatskij – Ust'-Kamčatsk. Při horním toku má řeka horský charakter s velkými peřejemi, v středním toku se dostává na Středokamčatskou nížinu a mění se v rovinný charakter. Dále protéká kolem Ključevské sopky a stáčí se na východ k hřbetu Kumroč. V ústí řeky vytváří deltu, která se skládá z mnoha

ramen, rozdělených pískovými výběžky. Řeka má spoustu levých i pravých přítoků. Největší levé přítoky jsou Kensol (Кенсол), Andrijanovka (Андриановка), Županka (Жупанка), Kozyrevka (Козыревка), Jelovka (Еловка), mezi pravé pak například patří Kitilgina (Китильгина), Vachvina Levá (Вахвина Левая), Urg (Ург).

Další významnou řekou je Avača s délkou 122 kilometrů. Avača protéká městem Jelizovo, administrativním centrem Jelizovské oblasti Kamčatského kraje. Na březích se nachází vulkán Bakening, Avačinská sopka a Kostakan. Řeka je zásobována převážně deštěm, ale i sněhem a ledovcem. V ústí voda zamrzá v listopadu, v ostatních místech až koncem prosince, začíná rozmrazat v březnu. V povodí řeky se nachází spousta minerálních horkých a studených pramenů. Řeka se vlévá do Avačinské zátoky, na jejímž břehu se nachází administrativní centrum Petropavlovsk-Kamčatskij.

Na Kamčatce se nachází přibližně sto tisíc jezer, které jsou převážně ledovcového původu nebo vznikla v důsledku tektonických pohybů. Převážná většina jezer má velmi malou plochu, nejsou tedy ani zakreslená na mapě a mnohdy ještě stále čekají na své pojmenování. Mezi nejznámější jezera rozhodně patří Golyginské (Гольгинское), Karymské (Карымское), Kronocké (Кроноцкое), Kostakan (Костакан), Kurilské (Курильское), Načikinské (Начикинское), Něrpičje (Нерпичье), Palanské (Паланское), Sokočinské (Сокочинское), Štjubelja (Штюбеля), Modrá jezera (Голубые озёра), Kalygir (Калыгир), Chalaktyrské (Халактырское) a Pjera (Пьера). Největším jezerem je Něrpičje (Нерпичье), pojmenovaný podle druhu tuleně, který se jmenuje něrpa. Jezero má rozlohu 552 km², průměrná hloubka je padesát jedna metrů, největší naměřená hloubka byla tři sta třicet metrů. Zdrojem vody jsou sněhové a dešťové srážky. Z jezera odtéká řeka Jezerní (Озёрная), jeden z přítoků Kamčatky. Do jezera ústí 117 malých řek a potoků.

Na poloostrově se také vyskytuje sto padesát skupin horkých pramenů. Kromě už výše zmíněného Údolí gejzírů, bych ráda představila Paratunské prameny (Паратунские источники), které leží čtyřicet kilometrů na jih od města Petropavlovsk-Kamčatskij. Oblíbené jsou také Viljučinské termální prameny (Вилучинские термальные источники), nacházející se pod Viljučinskou sopkou. Dále turisté často navštěvují i Nalyčevské prameny (Налычевские источники),

ke kterým cesta trvá přibližně dva dny chůze z vesnice Pinačevo. Dalšími krásnými prameny jsou i Uzonské (Узонские), Chodutské (Ходутские), Timonovské (Тимоновские) a spousta dalších.

K Timonovským horkým pramenům se váže zajímavá legenda, ve které se dozvíme, že jako první objevil léčivé účinky pramenů pravoslavný kněz jménem Timonov. Ten během kozácké expedice, kterou vedl Atlasov, onemocněl a právě v blízkosti Timonovských pramenů se rozhodl, že dál už nebude pokračovat a zůstane tady. Jeho kolegové se s ním rozloučili a pokračovali v expedici s tím, že kněz zde v blízké době zemře. Jakmile se po roce vrátili na toto místo, všimli si uzdraveného kněze, jak si staví dřevěnou chatku. Proto tyto prameny dnes nesou knězovo jméno.

Co se týká termálních pramenů, zajímavou oblastí je i vesnice Esso, která právě leží uprostřed horkých pramenů. Místní obyvatelé usilují, aby tento zdroj energie naplno využili. Proto jak domy, tak i skleníky jsou vytápěny horkou vodou. Není se pak tedy čemu divit, když lidé ve svých sklenících pěstují i pomeranče.

Kamčatská oblast má významný hydroenergetický potenciál. Například v Penžinské zátocě (Пенжинская губа) Ochotského moře byla za sovětské vlády vybudována Penžinská přílivová elektrárna (Пенжинская приливная электростанция) s výkonem 87 GW. Jedná se o vodní elektrárnu, která pro roztočení turbín využívá pravidelné opakování přílivu a odlivu moře. Přílivové elektrárny je možné stavět pouze v některých oblastech, kde je vysoký rozdíl mezi přílivem a odlivem, a proto takových elektráren na světě moc nenajdeme. První přílivová elektrárna vnikla ve Francii na řece Rance v roce 1913.

Významný je také potenciál řek poloostrova, který zejména využívá Tolmačevská hydroelektrárna (Толмачёвская гидроэлектростанция) s celkovým výkonem 45,2 MW. Pro elektrickou energii se dále na Kamčatce využívají termální prameny. Důležitou geotermální elektrárnou je například Mutnovská (Мутновская) nebo Vjerněmutnovská (Верхне-Мутновская).

Pro zdroj energie se na poloostrově využívají i větrné elektrárny, nejvyšší větrný potenciál je hlavně při pobřežích. Větrnou elektrárnu zde nalezneme ve vesnici Říjnová (Октябрьская) a Nikolská (Никольская), ležící na Komandorských ostrovech.

6.2 Fauna

Kamčatský poloostrov je domovem všelijakých druhů živočichů. Nejpočetnější skupinou je hmyz, který tvoří osmdesát procent všech živočichů žijících na Kamčatce. Téměř ve všech oblastech poloostrova se vyskytují komáři, kteří jsou během léta schopni vystoupat i do výšky 1 7000 m. n. m. V letních obdobích je možné vidět hejna ovádů a motýlů, zbarvených v nejrůznějších odstínech. V zimě se začínají ukazovat malé mušky, které se jmenují gnus.

Co se týká ptactva, tak v současné době zde hnízdí zhruba 240 druhů ptáků, kteří patří k sedmnácti řádům a čtyřiceti čeledím. V této kapitole se zaměřuji pouze na nejčastější a nejvýznamnější druhy. Nejvyšší počet představují vodní ptáci, v okolí jezer a mokřád hnízdí tisíce ptáků, jako je třeba potápka rudokrká, čírka obecná, hohol severní, kajka bělohlavá, kajka královská, hoholka lední, burňák hnědý, burňák lední, hvízdák eurasijský, racek mořský, lžičák pestrý, morčák velký, kormorán velký, rybák kamčatský, vodouš ochotský, kterého je možné zahlédnout pouze na Kamčatce nebo na ostrově Sachalin. Kromě těchto zajímavých druhů se zde vykytují i pro nás běžné druhy, jako je třeba kachna divoká nebo husa polní.

Mezi největší ptáky patří orel východní, jehož rozpětí křídel bývá i větší než dva a půl metrů. Orel východní je považován za symbol Kamčatky. Potravu pro zmíněného orla představují hlavně lososi, kteří se nejčastěji vyskytují v Kurilském jezeře. Jezero díky teplu z vulkanické činnosti nikdy nezamrzá, dlouhou a mrazivou zimu zde každoročně přechává až osm set orlů.

U Kurilského jezera se také často vyskytují i orli skalní, které jsou ale o dvě třetiny menší, a proto s potravou mívají více práce. Někdy jim trvá i několik hodin, než se promrzlými šupinami dostanou k masu. Aby se ubránili konkurenci, vytváří společně kolem kořisti kruh, kterou si poté mezi sebe rozdělí.

Dalšími dravci, kteří se vyskytují na Kamčatce, je ještě orl mořský, raroh lovecký, sokol stěhovavý, jestřáb lesní, orlovec říční, moták pilich, krahujec obecný, dřemlík tundrový a další. Převážná většina dravců je zařazena do Červené knihy ohrožených druhů Ruska.

V okolí lesů je možné vidět lejska malého, koníčka skvrnitého, cvrčka, slavíka, pěnkavu, sýkorku východní, strnada obojkového či racka růžového.

Z vod, omývajících Kamčatku, nejvíce ryb bylo zaregistrováno v Beringově a v Ochotském moři. V Ochotském moři žije 270 druhů, v Beringově dokonce 394. Jednou z nejrozšířenějších a nejpočetnějších ryb je markurus obrovský. Mezi ostatní časté ryby dále patří treskovití, platýsovití, sledřovití, koruškovití, paprskoploutví, ze kterých je nejtypičtější mřenka mramorovaná nebo okoun mořský. Kamčatské vody jsou také bohaté na krevety nebo kraba kamčatského. Z mořských savců se zde vyskytuje mrož lední, lachtani (lachtan medvědí, lachtan kurilský, lachtan ušatý) a různé druhy tulení (tuleň vousatý, tuleň pacifický a ochotský tuleň).

Na Komandorských ostrovech a v jižních oblastech Kamčatky žije vydra mořská. Ta je jediným mořským savcem, který nemá podkožní tuk. A tak před zimou ji chrání pouze vrstva vzduchu v kožešině. Vydry mořské jsou chráněným živočichem, ale i přesto jich v dnešní době začíná ubývat, a to kvůli jejich cenné kožešině. Lovce nezastaví ani přísné tresty.

Oproti mořským živočichům je sladkovodních ryb na Kamčatce opravdu málo. Hojně se zde vyskytuje lipan, pstruh říční, pstruh duhový, který je sladkovodní formou kamčatského lososa, dále pak říční a jezerní formy lososů, kterou může být například losos nerka. V řekách Penžina, Talovka a Rekinnikii žije penžinský omul, síh, štika, mník jednovousý a jiné. Řeka Kamčatka je plná strunatců, jako je například karas nebo kapr.

Důležitou součástí Kamčatky jsou lososi, kteří v létě připlouvají z Tichého oceánu do Ochotského moře, odkud pak ještě pokračují řekou Jezerní. Ale právě v okolí Ochotského moře a řeky Jezerní už je pozorně vyhlíží medvědi, pro které je losos nejdůležitější potrava. Díky tomu lososů mají medvědi na čtyři měsíce zajištěné jídlo. Lososi pro medvědy představují největší a nejlepší možnost vytvořit si dostatečné zásoby tuku na zimu. Denně přibírají tak dva kilogramy, až se jim vytvoří patnáct centimetrů silná tuková vrstva, s níž vydrží celý zimní spánek. Za jediný den je medvěd schopný spořádat okolo třiceti ryb. Lososi, kteří unikli medvědům, pokračují do Kurilského jezera, největšího trdliště lososů v Eurasii. Ročně se jich sem dostane přibližně osm milionu, po vytření ale hynou. V současné době z řek ubývá sto tisíc tun lososů ročně v důsledku nelegálního rybolovu.

Ze suchozemských živočichů se na Kamčatce vyskytuje polární sob, los evropský, rosomák sibiřský, sobol asijský, lasice hranostaj, lasice kolčava, arktický

sysel, sysel Parryův, svišť černohlavý, svišť kamčatský, ondatra pižmová, pišťucha severní, zajíc bělák, rys ostrovid nebo sněžné ovce, které se převážně shromažďují ve výšce dvou tisíc metrů nad mořem. V těchto místech jsou totiž mimo dosah všelijakých predátorů, jedinou hrozbu pro ně představuje orl východní. Dále je pro Kamčatský kraj charakteristická veverka obecná, liška polární či norek americký.

Největším živočichem, vyskytujícím se v lese, je bezpochyby kamčatský medvěd, poddruh medvěda hnědého. Medvěd kamčatský dorůstá délky tří metrů a váží okolo jedné tuny. V nebezpečných situacích je schopný dosáhnout rychlosti i padesát kilometrů za hodinu. Jak už jsem poznamenala, nejdůležitější potravou pro medvěda jsou lososi. Ti ale připlouvají na Kamčatku až koncem léta, a tak se do té doby živí nejrůznějšími bobulemi.

Mezi méně časté živočichy patří vlk polární, který je charakteristický spíše pro severní část poloostrova. Pouze při dolním toku řeky Kamčatky je možné zřídka zahlédnout netopýry (netopýr brandtův, netopýr severní, netopýr ušatý). Zajímavostí také je, že na Kamčatce se nenacházejí žádné plazi, jen dvakrát se u břehů poloostrova objevila kožatka velká, největší mořská želva na světě.

6.3 Flóra

Kamčatskou flóru výrazně ovlivňuje přímořské klima, zeměpisná poloha a vulkanická činnost. Nachází se zde více než tisíc druhů cévnatých rostlin a okolo sto druhů stromů, keřů, polokeřů, lián a dalších rostlin s dřevěnými stébly. Ze stromů je nejrozšířenější kamenná bříza, která vytváří veliké množství řídkých lesů v celém kraji. V optimálních podmínkách je bříza kamenná poměrně velkým stromem, její výška se pohybuje od patnácti do dvaceti metrů a průměr kmene činí devadesát centimetrů. Ale v okolí oceánského břehu a na severu poloostrova bývá její kmen v důsledku nepříznivých klimatických podmínek často zkřivený a dosahuje výšky pouze deset metrů.

Méně rozšířené jsou pak jehličnaté stromy. V údolí řeky Kamčatky je součástí lesa například modřín nebo smrk ajanský. Jehličnatá jedle sachalinská roste pouze v ústí řeky Semjačik (Семячик) na východním pobřeží Kamčatky. Jedle se rozprostírá na území okolo dvaceti dvou hektarů.

V záplavových územích řek se nachází topol osika, olše, korejanka a bílá vrba. V podrostu středních a jižních oblastí Kamčatky se vyskytuje střemcha, hloh, bez nebo jeřáb. Na svazích hor je rozšířen cedr a olše kamčatská.

Pro Kamčatku jsou také velmi charakteristické vysoké trávy, jako je třeba borščevík sladký, v minulosti používaný k přípravě boršče, labázník kamčatský, dudník medvědí, kakalija kamčatská, stratousoper obyčejný a jiné. Tyto trávy běžně dosahují výšky tří až čtyř metrů.

Kamčatka je také bohatá na lesní plody, na poloostrově roste zimolez, dva druhy vlochině, šicha, brusnice brusinka, ostružiník maliník, dva druhy klikvy, ostružiník moruška, meruzalka, rybíz, jeřáb.

Místní obyvatelé také některé rostliny využívají místo léků. Například suchý mech, zábělník nebo jestřábník je vhodný na různá poranění, protože tyto rostliny mají výborné hojivé účinky. Na bolesti břicha často používají listy vachty trojlísté nebo kořeny kozlíku lékařského.

7. Sopky

Vulkány na Kamčatce jsou jednou z největších pozoruhodností celého poloostrova a také součástí světového dědictví UNESCO, nejsou zobrazeny pouze na různých kamčatských suvenýrech, ale hlavně na vlajce i erbu Kamčatského kraje a města Petropavlovsk-Kamčatskij. Vulkány Kamčatského poloostrova tvoří část Ohnivého kruhu v Tichém oceánu. Na západním pobřeží Tichého oceánu se vulkanické pásmo Ohnivého kruhu táhne od Kamčatky přes Kurilské, Japonské a Filipínské ostrovy, dále pak pokračuje přes ostrov Nová Guinea, Šalamounovy ostrovy a Nový Zéland do Antarktidy. Do východní části Ohnivého kruhu patří vulkány severovýchodní Antarktidy, ostrovy Ohňová Země, Andy, Kordillery a Aleutské ostrovy.

Pro sopky Kamčatky je charakteristická velká rozmanitost tvarů a velikostí. Vznikaly v různých geologických obdobích a v současné době projevují svou aktivitu v odlišných stupních. Nyní je na Kamčatce okolo 300 vulkánů, z nichž 29 je činných.

Oblast aktivního vulkanismu na Kamčatském poloostrově se v minulosti posouvala od západu na východ, při čemž vytvářela dvě základní vulkanická pásma. Střední vulkanické pásmo patří k období pleistocénu a Východně-Kamčatské vulkanické pásmo, které se táhne ze severu na jih podél celé Kamčatky, od Jezerního poloostrova na severu do mysu Lopatka na jihu, vznikalo v pleistocénu a v holocénu.

7.1 Vulkány Středního vulkanického pásma

Nejvyšším vulkánem této skupiny je Ičinská sopka (Ичинская сопка) s výškou 3 621 metrů, která je také zároveň jedinou aktivní sopkou ve Středním vulkanickém pásmu. Objem masivu sopky činí 450 km³ a podle objemu patří mezi největší sopky Kamčatky. Její vrchol tvoří kaldera, která je pokrytá ledovcem. Největší erupce proběhla před 7 400 lety, kdy objem vyvržené lávy činil až 150 km³. Poslední erupce proběhla v roce 1740, dnes projevují aktivitu pouze fumaroly v kaldeře.

Níže uvádím celkový seznam sopek Středního vulkanického pásma podle jejich rozložení od severu na jih.

• Tilmyg (Тильмыг)	• Novograblenova (Новограбленова)
• Iettunup (Иэттунуп)	• Chuvchojtun (Хувхойтун)
• Kachtana (Кахтана)	• Kevenejtunup (Кевенэйтунуп)
• Vojampolský (Воямпольский)	• Mutný (Мутный)
• Lamutský (Ламутский)	• Bílý (Белый)
• Severní (Северный)	• Ploský (Плоский)
• Langtutkin (Лангуткин)	• Kajlený (Кайленэй)
• Sněhový (Снеговой)	• Sergejeva (Сергеева)
• Ostrá Sopka (Острая Сопка)	• Ulvaný (Ульванэй)
• Kutina (Кутина)	• Tekletunup (Теклетунуп)
• Tunupiljanum (Тунупилянум)	• Uka (Ука)
• Iktunup (Иктунуп)	• Alngej (Алнгеј)
• Grečiškina (Гречишкина)	• Kamenný (Каменистый)
• Leļjakina (Леļякина)	• Jelovský (Еловский)
• Sněžný (Снежный)	• Šlen (Шлен)
• Sljunina (Слюнина)	• Ajnelkan (Айнелькан)
• Atlasova (Атласова)	• Jezerní (Озерной)

- Šišel (Шишель)
- Lagerný (Лагерный)
- Kinenin (Киненин)
- Vulkán Horského Institutu (Вулкан Горного института)
- Mezisopečný (Междусопочный)
- Titila (Титила)
- Leutongej (Леутонгей)
- Terpuk (Терпук)
- Kebenej (Кэбеней)
- Šišejka (Шишейка)
- Fedotyč (Федотыч)
- Velká Kytěpana (Большая Кытэпана)
- Velký Čekčebonaj (Большой Чекчебонай)
- Malý Čekčebonaj (Малый Чекчебонай)
- Alnej (Алней)
- Čašakondža (Чашаконджа)
- Malý Kytěpana (Малая Кытэпана)
- Velký (Большой)
- Anaun (Анаун)
- Činejnejn (Чинейнейн)
- Uksičan (Уксичан)
- Bongarči (Бонгапчи)
- Velký Rajalpan (Большой Паялпан)
- Rajalpan (Паялпан)
- Malý Rajalpan (Малый Паялпан)
- Ičinská sopka (Ичинская сопка)
- Severní Čerpuk (Северный Черпук)
- Jižní Čerpuk (Южный Черпук)
- Changar (Хангар)

7.2 Sopky Východněkamčatského vulkanického pásma

7.2.1 Centrální Kamčatská deprese

Centrální Kamčatskou depresi tvoří celkem tři vulkány. Chajljulja (Хайлюля) s výškou 1145 m a Načikinský vulkán (Начикинский вулкан) s výškou 1211 m jsou považovány za vyhaslé. Jedinou aktivní sopkou je zde Šiveluč (Шивелуч) vysoký 3 307 m, starý přibližně šedesát až sedmdesát tisíc let. Dolní svahy pokrývají lesy kamenné břízy a keříkovité porosty zakrslé borovice. V poslední době jedna z nejsilnějších erupcí proběhla 12. listopadu 1964, kdy potoky bahna proudily až dvacet kilometrů daleko a popel se pomocí větru dostal na Beringův ostrov. Sopku Šiveluč tvoří stratovulkán Starý Šiveluč (Старый Шивелуч) a aktivní kráter Mladý Šiveluč (Молодой Шивелуч). Mladý Šiveluč, dosahující výšky 2 800 metrů, se skládá z vrstev zpevněného popela, ztuhlé lávy a vulkanických hornin.

7.2.2 Vulkány Charčinské skupiny

Do této skupiny patří pouze dva vulkány, Charčinský (Харчинский) s výškou 1410 m, který se jižním svahem spojuje se Zarečným vulkánem (Заречный вулкан) -754 m. Zarečný vulkán je v současné době vyhaslým vulkánem, poslední erupce byla zaznamenána v období holocénu, ale 6. srpna 1973 v devět hodin ráno na vulkánu proběhlo zemětřesení o síle 4,2 RichtEROVY škály. Odborníci se v důsledku tohoto zemětřesení domnívají, že se sopka opět aktivuje v roce 2020.

7.2.3 Vulkány Ključevské skupiny

Významnou sopkou této skupiny je Ključevská (Ключевская), která se díky své výšce 4 853 metrů stala nejen nejvyšší horou Kamčatského poloostrova, ale také nejvyšší aktivní sopkou Eurasie. Za posledních 270 let došlo k více než padesáti silným erupcím. V kráteru často dochází k výbuchům sopečných bomb a popele. Během erupcí v letech 2004 – 2005 sloup popela dosáhl rekordní výšky osm tisíc metrů. Poslední výbuch je zaznamenán 15. srpna 2013. Sopka je stará přibližně sedm tisíc let, o první zmínky erupční činnosti se postaral objevitel Kamčatky Vladimír Atlasov, který také dal sopce jméno Ključevská.

Druhou největší sopkou Ključevské skupiny a také zároveň druhou největší sopkou celé Kamčatky je Kameň. Vedle sopky se nachází ledovce Šmidta (Шмидта) a Bogdanoviča (Богдановича). Jedná se o vyhaslý vulkán, přesné datum posledního sopečného výbuchu je neznámý, vulkanologové se domnívají, že vulkán vyhasnul koncem období pleistocénu.

Dalším známým vulkánem je Bezejmenný (Безымянный), který byl až do poloviny dvacátého století považován za vyhaslý. Do této doby byla poslední erupce zaznamenána zhruba před tisíci lety, ale 30. září 1956 přesně v sedmnáct hodin došlo k velké explozi, která částečně zničila vrchol vulkánu. Jeho výška se snížila z 3 085 metrů na 2 882 metrů.

V Ključevské skupině je potom dalších 14 sopek, jejichž seznam uvádím níže:

- Střední sopka (Средняя сопка)
- Uškovský (Ушковский)

- Krestovský (Крестовский)
- Chuvchoj (Хувхой)
- Dřímající kráter
(Дремлющий кратер)
- Nikolka (Николка)
- Ovalná Zimina
(Овальная Зими́на)
- Ostrá Zimina (Острая Зими́на)
- Malá Zimina (Малая Зими́на)
- Ostrý Tolbačik
(Острый Толбачик)
- Plochý Tolbačik
(Плоский Толбачик)
- Velká Udina
(Большая Удина)
- Malá Udina (Малая Удина)
- Kizimen (Кизимен)

7.2.4 Sopky Východokamčatského synklinálního příkopu

Východokamčatský synklinální příkop je široký padesát až šedesát kilometrů a dlouhý tři sta padesát kilometrů. Na západě je ohraničen Východokamčatským hřbetem, na východě sousedí s hrástí Kronockého a Šipunského poloostrova.

Vulkány, jako jsou Bogačevskij (Богачевский), Kolchozní (Колхозный), Komarov (Комаров), Gamčen (Гамчен) a Šmidita (Шмидта), vytváří takzvaný hřeben Gamčen (Хребет Гамчен).

Dominantou Východokamčatského synklinálního příkopu je neaktivní Kronocká sopka (Кроноцкая сопка) s výškou 3 528 metrů, patřící ke stratovulkánům. Kronocká sopka vznikla koncem období pleistocénu a jediné historicky doložené erupce proběhly v letech 1922 a 1923. Dalšími stratovulkány jsou Kichpinyč (Кихпинич), jehož vrchol je tvořen trojicí kráterů, a vulkán Krašeninnikov (Крашенинников), pojmenovaný na počest ruského vědce a výzkumníka Kamčatky Štěpána Petroviče Krašeninnikova.

7.2.5 Sopky gejzírové deprese

Gejzírovou depresi tvoří celkem sedm sopek: Taunšic (Тауншиц), Uzon (Узон), Gejzerná kaldera (Кальдера Гейзерная), Unana (Унана), Velký Semjačik (Большой Семячик), Burljaščij (Бурлящий), Centrální Semjačik (Центральный Семлячик).

Z těchto sopek bych určitě zmínila dvanáct krát devět kilometrů širokou kalderu Uzon, která patří mezi největší kaldery Kamčatky. Rozloha kaldery je okolo sto kilometrů čtverečních, nejvyšší bod Uzonu je Beranní štít (Бараний пик). V okolí kaldery je typický zápach sirovodíku, který se na povrch dostává ve formě fumarol a solfatár nebo v centrech bahenních sopek na takzvaných termálních polích. V Uzonu se nachází takových termálních polí hned několik. Mezi největší určitě patří Severní, Jižní, Západní, Fumarolové a Východní, které je proslulé jezírkem Bannoje (Банное) s příjemně teplou vodou, v hloubkách dvacet pět metrů teplota může dokonce dosahovat až k devadesáti stupňům celsia. Jezero má díky přítomnosti elementární síry léčivé účinky při dermatologických problémech, přítomnost radonu zase způsobuje uklidnění nervového systému. Vlivem termálních polí je způsobeno, že se zde ve stejné nadmořské výšce vedle sebe nachází čtyři různá rostlinná pásma – pásmo lesů kamenné břízy s travním podrostem, oblast bažin a vodních toků, oblast limbové kosodřeviny, olšových keřů a pásmo horské tundry.

Uzon se stal přírodní laboratoří pro spoustu odborníků a specialistů, kteří už provedli řadu zajímavých výzkumů, kde například zjistili, že hnízdění ptáků na termálních polích začíná o dva nebo tři týdny dříve než na jiných místech. Proces zahřívání vajec probíhá díky geotermální energii.

Kromě přírodní laboratoře, je ale také Uzon považován za místo zlých duchů. Podle staré korjacké legendy kdysi dávno na tomto místě stála vysoká sopka, na jejímž vrcholu žil bohatýr Uzon. Byl to mocný a dobrý duch, který neustále pomáhal lidem, například velkýma rukama zakrýval hrdla vulkánů, když ohrožovaly lidi ohněm a roztaveným kamenem. Celý svůj život se ale ukrýval před zlými duchy, protože se bál, že by mu mohli sopku zničit. Kvůli své samotě tedy požádal radu duchů o pomoc. Ti mu tedy dovolili, aby si ve svém okolí vybral ženu. Netrvalo dlouho a Uzon se zamiloval do krásné Nanjun, která jeho lásku opětovala. Dlouhou dobu spolu žili spokojeně na sopce, ale Nanjun se poté začalo stýskat po své rodině. Prosila tedy Uzona, aby mohl navštívit svou rodnou ves. Ten ji měl natolik rád, že jí nemohl bránit ve štěstí, svýma obrovským rukama rozhrnul hory a vytvořil pro Nanjun cestu až do vesnice. Ale zvědaví lidé si chtěli prohlédnout sopku, kde jejich Nanjun žije, čímž se prozradilo tajemství. Z ostatních hor povstali

zlí duchové a vulkán se propadl do země. Uzon sledoval tu strašnou zkázu, žalostně naklonil hlavu, roztáhl své obrovské ruce a v této poloze zkameněl. Z jeho očí ještě dnes lijí slzy, které tečou po vytvořené cestě až do Nanjuniny vesnice. Na dně jezera se usídlili zlí duchové, kteří se pokouší horkými plyny a vodou zničit všechno živé. Ale slzy Uzona, vytékající z jeho kamenných očí, vařící vodu ochlazují a vytváří léčivé minerální vody.

7.2.6 Sopky tektonické deprese

Ve skupině tektonické deprese se nachází vyhaslý vulkán Malý Semjačik (Малый Семячик) a dva aktivní stratovulkány, je to Karymská sopka (Карымская сопка), od které se jižně deset kilometrů tyčí Vulkán Akademie Věd (Вулкан Академии Наук).

7.2.7 Sopky Županovsko-dzendsurské skupiny

Tato skupina vulkánů zahrnuje Županovskou sopku (Жупановская Сопка), o té je od konce osmnáctého století známo sedm výbuchů, poslední proběhly v roce 2013 a 2014, a stratovulkán Drenzur (Дзензур), jehož poslední erupce je neznámá.

7.2.8 Sopky Avačinské skupiny

Avačinská skupina se rozprostírá podél severní strany Avačinského hřebenu a tvoří ji dvě aktivní sopky, Korjaská sopka (Корякская сопка) s Avačinskou sopkou (Авачинская сопка), a tři vyhaslé sopky: Aag (Ааг), Arik (Арик), Kozelský (Козельский).

7.2.9 Východní hřbet

V raném pleistocénu na území dnešního Východního hřbetu vznikly rozsáhlé pokrývky čedičových láv. V středním pleistocénu se poté začaly vytvářet stratovulkány, jejichž aktivita brzy skončila a v současné době jsou vulkány hodně zničené. Jedná se celkem o těchto sedm vulkánů:

- Šiš (Шиш)
- Tumrok (Тумрок)
- Iult (Иульт)
- Konradi (Конради)
- Zavarického(Заварицкого)
- Bakening (Бакенинг)
- Bačkažec (Вачкажец)

7.2.10 Jihokamčatský synklinální příkop

Jihokamčatský synklinální příkop zahrnuje více než šest set malých vulkánů a přes osmdesát velkých vulkánů. Nejvýznamnějším a nejznámějším je Viljučinský vulkán (Вилучинский вулкан) s výškou 2 175 metrů. Jedná se o neaktivní stratovulkán, jehož svahy pokrývají hluboko erodovaná údolí a u jeho základny se nachází několik čedičových struskových kuželů a lávových dóků.

7.2.11 Sopky Tolmačevské deprese

Sopky Tolmačevské deprese nalezneme mezi horními toky řek Karymčina (Карымчина) a Opala (Опала). Okolo jsou rozmístěny tyto vulkány:

• Velká Ipelka
(Большая Ипелька)	• Opala (Опала)
• Tolmačjova (Толмачёва)	• Tundrová (Тундровый)
• Karymšina (Карымшина)	• Mutnovská sopka
(Мутновская сопка)
• Gorelyj (Горелый)	• Asača (Асача)

7.2.12 Sopky Golinské deprese

Na jihu Kamčatky, v povodí řeky Golygina (Голыгина) se nachází následující vulkány:

• Chodutka (Ходутка)	• Ksudač (Ксудач)
• Piratkovský (Пиратковский)	• Kellja (Келля)

7.2.13 Sopky Kurilské deprese

Kurilská deprese s rozlohou 450 km² se rozprostírá na jihu Kamčatky a tvoří ji tyto sopky:

• Kaldera Kurilské jezero	• Kambalnyj (Камбальный)
• Divoký hřbet (Дикий Хребет)	• Košeleva (Кошелева)
• Ilinský (Ильинский)	

- Želtovská sopka (Желтовская Сопка)

Je nutné podotknout, že sopky na Kamčatce výrazně zasahují do života místních obyvatel, kteří brzy zjistili, že vulkány pro ně nepředstavují pouze nebezpečí, ale že spousta sopečných produktů jsou velmi užitečné. Sopky obyvatelům poskytují stavební materiál, teplou vodu, elektrický proud a úrodné půdy lesních plodů, zeleniny a brambor.

8. Zvláště chráněná území

Na Kamčatce se nachází několik chráněných území. Jsou zde tři státní přírodní rezervace (Komandorská rezervace (Командорский заповедник), Kronocká rezervace (Кроноцкий заповедник), Korjanská rezervace (Корякский заповедник)), pět přírodních parků (Jihokamčatský přírodní park (Южно-Камчатский природный парк), Nalyčevský přírodní park (Налычевский природный парк), Ključevský přírodní park (Ключевской природный парк), Bystrinský národní park (Быстринский природный парк), Přírodní park Modrá jezera (Природный парк Голубые озёра)), osm federálních chráněných území, dvacet tři regionálních chráněných území, sto pět přírodních památek a dvě lázeňské oblasti.

Kronocká rezervace je jednou z nejstarších rezervací nejen v Rusku, ale i na světě. Vyhlášena byla v roce 1882, nejspíše na rozkaz cara. Kronocká rezervace se nachází ve východní části poloostrova a zaujímá rozlohu přes milion hektarů. Ročně tuto oblast navštíví pouze několik stovek turistů, finance jsou velmi omezené, a tudíž existuje jen málo hlídek, které rozsáhlou oblast střeží. Do Kronocké rezervace je hodně obtížné se dostat. Pro vstup je nutné od Správy Kronocké rezervace získat povolení, jehož součástí musí být i povolení od Státního ekologického úřadu Kamčatky.

Na území Kronocké rezervace se nachází osm aktivních vulkánů a v údolí řeky Gejzerná (Гейзерная) se rozprostírají tři oddělené skupiny termálních pramenů: Kichpinyčevská skupina (Кихпиничевская группа) s termálními prameny kyselého složení, slabým průtokem a fumaroly; Vjerno Gejzerná skupina (Верхне Гейзерная группа) s aktivní fumarolovou činností a Gejzerná

skupina (Гейзерная группа), jinak také zvaná jako Údolí gejzírů, kde se nachází většina termálních pramenů a všechny gejzíry.

Údolí gejzírů je jedním z největších polí gejzírů na světě a jediným v Eurasii. Údolí se rozprostírá podél řeky Gejzerná, v jejímž okolí se na rozloze šesti kilometrů čtverečních nachází spousta gejzírů, termálních pramenů, bahenních kotlů, vodopádů a jezer. Tuto pozoruhodnou oblast, která se také stala součástí světového dědictví UNESCO, objevila ruská geoložka Taťána Ustinovová společně s itelmenským průvodcem Anisifofem Krupeninem v roce 1941. Ti údolí objevili tak, že Taťánu Ustinovovou zajímalo, proč řeka Šumná nikdy nezamrzá, proto obcházeli kolem řeky, až spatřili sloup vody. Tomuto prvnímu gejzíru dali jméno Pěrvinec. Od roku 2008 bylo Údolí gejzírů zařazeno na seznam Sedm divů Ruska, který dále tvoří jezero Bajkal, město Petegrof na jihu Finského zálivu, chrám Vasilija Blaženého v Moskvě, hora Elbrus, zvětřelé sloupy na hoře Manpupuner a Socha Matky země na Mamajevově, která připomíná bitvu o Stalingrad.

V této oblasti je veliká biologická diverzita a vysoký kontrast přírodních podmínek. Díky teplu dvaceti jezer sem letní počasí přichází o něco dříve než do ostatních částí poloostrova. Zdejší příznivé podmínky využívají převážně živočichové. Například medvědi se po dlouhém zimním spánku těší ze všech požitků, které údolí nabízí. Místní koncentrace gejzírů, jedna z pěti na celém světě, je pro medvědy hnědé jako lázeňské letovisko, místo klidu a uvolnění. Teplé a vlhké klima zajišťuje medvědům dostatek trávy, voda s teplotou i vyšší než 35 °C umožňuje teplou a příjemnou koupel. Horké sirné prameny zbavují jejich srst hmyzu. Klima údolí také dává výhodu konipasům bílým v hnízdění, mohou se rozmnožovat dříve a jejich potomci tak mají větší šanci na přežití, až udeří zima. Konipasi si budují hnízda nad vodními toky, z nichž jde pára. Mláďata tak zůstávají v teple, když jdou rodiče hledat potravu.

Údolí gejzírů je nejnavštěvovanějším místem Kamčatky, ale v roce 1967 byla část údolí pro turisty zakázaná a o rok později byla uzavřená dokonce celá oblast. Po roce 1993, kdy se vytvořila nezbytná infrastruktura, údolí bylo opět turistům otevřené. V tomto roce navštívily údolí více než tři tisíce návštěvníků. Některé oblasti jsou ale stále uzavřené, turisté z bezpečnostních důvodů nemají možnost dostat se do všech částí.

Tak jako ostatní části Kamčatky, tak i Údolí gejzírů postihla řada přírodních katastrof. V roce 1981 tajfun Elsa zapříčinil deště, kvůli kterým se úroveň vody na řece Gejzerná zvýšila o několik metrů. Bahenní potoky poškodily některé gejzíry a teplé prameny. Jedna z největších tragických událostí zde proběhla v červnu 2007, kdy se z hor uvolnilo čtyři a půl milionu metrů krychlových kamení, štěrku, sněhu a ledu. Tento ohromný sesuv půdy během pár vteřin pohřbil dvě třetiny zeleného údolí s asi čtyřiceti horkými prameny. Pod sesuvem půdy se ocitl gejzír Pjervenec (Первенец), Trojitý (Тройной), Cukrový (Сахарный), Nedostupný (Недоступный), Soused (Сосед), Šilo (Шило), Maljutka (Малютка) a čedičové skály Vrata (Ворота). Zaplavený byl gejzír Skalní (Скалистый), Tekutý (Текучий), Konus (Конус), Buratino (Буратино), Malý (Малый), Malá pečka (Малая печка), Boroda (Борода) a gejzír Velký (Большой), který nyní během poklesu vody v jezeře začíná pracovat jako dříve. Dále pak došlo ke změně koryta řeky Gejzerná. Po roce 2007 se také objevil nový gejzír Nemluvně (Младенец) a bylo vytvořeno Gejzerné jezero (озеро Гейзерное), které je v současné době plné vodních řas a vodních bezobratlých živočichů. Do roku 2008 se situace zlepšila a většina gejzírů opět začala projevovat svou činnost. V roce 2013 došlo k dalšímu sesuvu půdy, který některé gejzíry obnovil a zvýšil tak jejich počet.

Největším gejzírem je Velikán (Великан), který každých pět až sedm hodin chrlí vodu teplou až 97 °C do výšky třiceti metrů.

Nedaleko Údolí gejzírů je vytyčené místo, kam každý, kdo tudy prochází, položí kámen a tím vytváří mohylu. Je ale nutné zmínit, že každá národnost si vytváří vlastní mohylu. V současné době se zde nachází tři mohyly a jeden osamocený kámen. Nejvyšší mohylou je samozřejmě ruská, poté následuje italská a poslední je česká, kterou třemi kameny vytvořila Jana Svobodová, Martin Košťák a Pavel Štěpánek.

Původní obyvatelé považovali gejzíry za místo duchů a v minulosti by je nikdo nepřemluvil, aby se v této vodě vykouпали. To nám dosvědčí i slova Stěpana Krašeninnikova: „*Místní obyvatelé byli udiveni, když jsme leželi v horkých*

pramenech, pili jsme z nich vodu a jedli maso v nich uvařené. Mysleli si, že musíme okamžitě zahynout...“³

³ Svobodová, J.: Málo známá Kamčatka. Praha 2013,s.61.

Závěr

Tato bakalářská práce opravdu dostala správný název, Kamčatka se skutečně nedá popsat jinými slovy než div přírody, kde se spojily různé živly, které se nám na první pohled zdají, že by nemohly koexistovat. Jsou to především ohnivé vulkány a led na jejich vrcholech, které zde vytvářejí jedinečnou krásu tohoto poloostrova. Zima ani léto kraj nikdy zcela neopouští, v největších mrazech u horkých pramenů roste zelená tráva a plazí se hmyz. Na druhou stranu pak v nejteplejších obdobích na horách leží sníh. Kamčatka skýtá neobvyklou přírodou, tvořenou z hor, dolin, řek, jezer, tajgy, polární tundry, luk, pastvin a lesů.

Kamčatská příroda je vskutku unikátní, a proto na území poloostrova nalezneme řadu chráněných území, které celkem zaujímají čtrnáct a půl procenta plochy celého Kamčatského kraje.

Díky této neobvyklé a člověkem téměř nedotčené přírodě se na Kamčatce v současné době rozvíjí turismus, který patří mezi nejdůležitější odvětví ekonomiky. Mezi nejnavštěvovanější místa Kamčatky rozhodně patří Kronocká rezervace, Údolí gejzírů a administrativní centrum Petropavlovsk-Kamčatskij.

Kromě turistů je Kamčatka také místem geologů z nejrůznějších částí světa, kteří zde provádějí různá geologická mapování a průzkumy. Během psaní bakalářské práce mě zaujalo, že Kamčatka ještě do současné doby nebyla celá prozkoumaná a je několik dalších míst, která teprve čekají na svého objevitele. Časem se tedy možná dozvíme i o jiných oblastech této mystické krajiny.

Kamčatka je tajemným, záhadným, kouzelným krajem, kde se nachází hodně pozoruhodných míst, které jinde na světě nenajdeme. Kamčatka je plná přírodních krás od jezer přes sopky až po Údolí gejzírů, které bylo v roce 2008 právem zařazeno na seznam Sedm divů Ruska.

Резюме

Эта бакалаврская работа действительно получила правильное название, Камчатку поистине не возможно назвать другими словами чем чудо природы, где соединились разные стихии, о которых мы с первого взгляда думаем, что бы они вместе не могли сосуществовать. Это прежде всего огненные вулканы и лёд на их вершинах, которые создают уникальную красоту этого полуострова. Ни зима ни лето эти края никогда полностью не покидают, во время самых больших морозов возле горячих источников растёт зелёная трава и ползают насекомое. А с другой стороны во время самых тёплых дней на горах лежит снег. На Камчатке необыкновенная природа, которую образуют горы, долины, реки, озера, тайга, полярные тундры, луга, пастбища и леса.

Камчатская природа является действительно уникальной, и поэтому на полуострове находятся много охраняемых территорий, которые занимают четырнадцать с половиной процентов территории всего Камчатского края.

Ради этой необыкновенной и человеком неразрушенной природы, здесь в настоящее время развивается туризм, который является самой важной отраслью экономики. Люди прежде всего посещают Кроноцкий заповедник, Долина гейзеров и административный центр Петропавловск-Камчатский.

Помимо туристов Камчатка также является краем геологов с различных стран мира, которые здесь занимаются составлением геологических карт и исследованиями. Во время работы над моим бакалаврским проектом меня очень удивило, что до сих пор вся Камчатка ещё не была освоена и существуют места, которые пока ждут своего исследователя. Со временем мы можем узнать и о других областях этой мистической местности.

Камчатка является таинственным, загадочным краем, где находится много замечательных мест, которые в других частях мира не найдём. На Камчатке можно видеть много природных красот от озёр, вулканов до

Долины гейзеров, которая по праву в 2008 году вошла в список семи чудес России.

Seznam použité literatury (řazeno abecedně)

1. Brambilla, S.: Přírodní divy Asie. Praha 2010.
2. Demidov, N. P.: Kamčatka - fotoal'bom. Moskva 1984.
3. Gippenrejter, V. J.: K vulkanam Kamčatki. Moskva 1970.
4. Gluškov, S.: Sovetskaja Kamčatka. Moskva 1953.
5. Krašeninnikov, S. P.: Opisanije zemli Kamčatki. Moskva 2010.
6. Parmuzin, J. P.: Severo-Vostok i Kamčatka. Moskva 1967.
7. Pasenjuk, L. N.: Led a plamen. Praha 1963.
8. Reznikov, P. I.: Kamčatka vtoroj poloviny XX veka. Moskva 2005.
9. Rudič, K. N.: Kamennyje fakely Kamčatki. Novosibirsk 1978.
10. Svobodová, J.: Málo známá Kamčatka. Praha 2003

Seznam použitých internetových stránek

1. <http://rusko.svetadily.cz/clanky/Vzhuru-za-dobrodruzstvim->
2. <http://www.kamchatka.gov.ru/?cont=newlibcont&menu=12&menu2=204&id=475>
3. <http://www.kamchatkatravers.ru/kamchatka/people.php>
4. <http://ttolk.ru/?p=3450>
5. <http://www.ecosystema.ru/07referats/kam/05nasel.htm>
6. <http://www.kamchatsky-krai.ru/>
7. <http://www.quido.cz/priroda/kamcatka.html>
8. <http://www.kamlib.ru/resourses/gromova5.htm>
9. <http://www.kamchatkaforyou.com/kamchatka/>
10. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B0>
11. <http://aboutkamchatka.narod.ru/>
12. https://www.google.cz/?gfe_rd=cr&ei=XUk1VcDvIMyo8we--oHQBQ#q=%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B0
13. <http://www.vulcanikamchatki.ru/>
14. <http://www.kamchatka-tour.com/fauna/>
15. <http://www.kamchatka-tour.com/flora/>
16. <http://www.ecosystema.ru/07referats/kam/22oopt.htm>
17. <http://www.wildkamchatka.ru/>
18. http://www.wwf.ru/about/where_we_work/kamchatka/webcam/valley
19. <http://www.visitkamchatka.ru/nature/rivers/>
20. <http://www.sannikov.org/clkamchatka.htm>

Dokumentární přílohy

Příloha č. 1

Znak Kamčatského kraje

Zdroj: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>

Příloha č. 2

Vlajka Kamčatského kraje

Zdroj: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>

Příloha č. 3
Sopka Ključevská

Zdroj: <http://www.libenas.cz/fotosvet/kamcatka/kljucevskaja/img00003.htm>

Příloha č. 4
Údolí gejzírů

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/>

Příloha č. 5
Korjacká sopka

Zdroj: <http://www.libenas.cz/fotosvet/kamcatka/avacinskaja/img00012.htm>

Příloha č. 6
Kaldera sopky Ksudač

Zdroj: <https://www.google.cz/search?q=kaldera+uzon&biw=1366&bih>

Příloha č. 7
Kamčatský medvěd

Zdroj: <https://www.google.cz/search>

Příloha č. 8
Jezero Něrpiče

Zdroj: <https://www.google.cz/search?q=naly%C4%8Devsk%C3%A9>